

Када се крајем 2006. године доносио нови Устав Републике Србије наивно смо поверовали да су сви ондашњи политички чиниоци – Српска радикална странка, Демократска странка, Демократска странка Србије, Г17 плус и Социјалистичка партија Србије – били чврсто решени не само да очувају наше Косово и Метохију него и да не дозволе да се на тлу Србије стварају нове државе под видом аутономија, које ће се пре или касније отцепити. Зато је чланом 183 одређена надлежност аутономне покрајине у 23 области. При том су поједине области, попут пољопривреде, водопривреде и саобраћаја, очигледно биле предмет конкурентске надлежности, па је законом само требало повући јасније границе између републичке надлежности, с једне, и сфере у којој покрајина самостално врши своју надлежност у истој области делатности, с друге стране.

И док су конституционалисти, који предају уставно право знатижељним студентима, живели у уверењу да се надлежност покрајина одређује Уставом, наша Влада је имала „стручније“ мишљење, па је израдила нацрт Закона о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводине, тако да испада да се ова надлежност утврђује законом, а не Уставом. Да су којим случајем уважени министри најпре прочитали одговарајуће уставне одредбе они би саставили нацрт Закона о уређивању питања од покрајинског значаја (члан 183 став 2 прва алинеја) и поверавању аутономним покрајинама појединих питања из републичке надлежности (178 став 1). Али ко ће баш сада да чита важећи Устав, кад је он ионако танка књижица, коју самовољи склони властодршци увек могу да поцепају. Па Устав и јесте зато – рекли би наши главати министри – да се заобилази и крши.

Енормно проширење надлежности

Много спорнија од назива је садржина овог нацрта закона. Њиме се поред оне надлежности која је утврђена чланом 183 Устава Србије, АП Војводини поверава републичка, дакле, нова надлежност у чак 37 следећих материја: просторно и урбанистичко планирање и изградња објеката; становање; коришћење пољопривредног земљишта; водопривреда; шумарство; лов и риболов; туризам; заштита животне

средине; друмски, речни и железнички саобраћај; основно, средње и високо образовање; ученички и студентски стандард; спорт; заштита културних добара; кинематографија и филмска уметност; задужбине, фондови и фондације; библиотекарска делатност; издавање публикација; санитарни надзор; здравствено осигурање; јавно здравље; социјална заштита; друштвена брига о деци; борачка и инвалидска заштита; заштита цивилних инвалида рата; наука и технолошки развој; привреда и приватизација; енергетика; рударство; геолошка истраживања; опрема под притиском; локална самоуправа; службена употреба језика и писма; полагање правосудног испита; државни стручни испит; стални судски тумачи; експропријација; и заштита интелектуалне својине.

Неко од аутономаша и њихових називи стручњака сигурно ће приметити да је 19 ових материја већ самим Уставом утврђено као покрајинска надлежност. То је, међутим, по правилу такозвана конкурентска надлежност у оквиру које и Република Србија и АП Војводина врше своју власт чије се границе утврђују законом, тако да се овим нацртом закона Србија лишава дела своје надлежности у овим областима да би се тај одузети део поверио Војводини.

Нове надлежности

Још је горе што се чак у 18 материја, које се уопште не помињу у члану 183 Устава, Војводини поверава потпуно нова надлежност која је до сада искључиво припадала Републици Србији. То су, примера ради, јавно здравље и здравствено осигурање, борачка и инвалидска заштита, заштита цивилних инвалида рата, енергетика, привреда и приватизација, локална самоуправа, експропријација, заштита интелектуалне својине и многе друге области.

Неке од њих већ сада изазивају велико подозрење. То су, рецимо, основно, средње и високо образовање. За почетак се Војводини даје право да оснива све врсте школа, укључујући и самосталне високошколске установе, и даје дозволе за њихов рад, а вероватно ће се завршити са давањем Војводини права да и за српске основце и средњошколце прописује посебне школске програме, да би се створио посебан не само државни него и национални идентитет Војводине. Друге нове надлежности Војводине вероватно ће омогућити учестале злоупотребе као што је полагање правосудног и државног стручног испита. Тако већ сад можемо саветовати онима који падну на правосудном испиту у Београду да фиктивно пријаве пребивалиште у неком војвођанском селу, а потом полажу исти испит пред комисијом у Новом Саду, знајући унапред да ће Адвокатска комора у Београду и

тако проверене правнике морати да упише у именик адвоката.

Неке од поверених нових надлежности су смешне и бесмислене. Тако по овом нацрту закона, Војводина, преко својих органа, врши већи број послова у области рударства, а да нема ниједног рудника. Такође управља јавном железничком инфраструктуром, изузев магистралних пруга, иако се на споредним пругама не одвија никакав саобраћај, изузев можда понеког теретног воза. Али, зар је то уопште важно, када је посреди заокруживање привредне и државне самосталности Војводине?

Једина оправдана нова надлежност која се поверава Војводини тиче се њене етничке посебности и статуса националних мањина у области просвете и културе. Немамо, дакле, ништа против да Војводина, преко својих органа, доноси наставне програме и одобрава уџбенике и наставна средства за језике националних мањина и да обезбеђује право припадника националних мањина на образовање на матерњем језику, као и да обезбеђује средства за област културе националних мањина. Али даље од тога у поверавању нових надлежности Војводини, није се смело ићи.

Инспекција и стручни надзор

Једна од битних прерогатива државе као такве јесте надзор над законитошћу рада. Сходно члану 183 Устава Србије, тим овлашћењима АП Војводина уопште није располагала, него је Република Србија, преко својих органа, искључиво вршила инспекцијски и стручни надзор и над радом покрајинских органа и установа. Овим нацртом Закона, као поверена надлежност, уводи се право АП Војводине да, преко својих органа, врши инспекцијски и стручни надзор у следећим областима: изградња објеката, водопривреда, шумарство, лов и риболов, туризам, заштита животне средине, укључујући и прекогранично кретање роба, основно, средње и високо образовање, друмски, речни и железнички саобраћај, ученички и студентски стандард, спорт, заштита културних добара, библиотекарска делатност, здравство, социјална заштита, друштвена брига о деци, борачка и инвалидска заштита, привреда и приватизација, енергетика, рударство, геолошка истраживања, локална самоуправа и заштита интелектуалне својине.

Све су то до сада биле републичке, то јест, државне надлежности. Али, како и Војводина треба да буде држава у држави Србији, а можда и изван ње, требало је и Војводини поверити све ове надлежности. Ваља приметити да се међу њима налази и једна област која је у свим савременим државама у искључивој

државној надлежности. То је прекогранични пренос роба. То значи да би убудуће на граничним прелазима код Ватина, Хоргоша и Шида војвођански органи контролисали увоз радиоактивних и других опасних супстанци, док би на свим преосталим граничним прелазима то чинили републички органи. И ако се тако настави није искључено да ће и прекогранични прелаз и свих осталих роба на поменутих граничним прелазима искључиво контролисати војвођански органи. Тада ће наши тајкуни, који су иначе велики увозници потрошне робе, моћи да бирају кога ће то у Београду или Новом Саду морати да подмите, да би им лакше прошла нека роба преко граничног прелаза. Јер, ако је

више

органа

исте

надлежности, то је већа могућност корупције. Било би то, додуше, само додатно корумпирање већ ионако корумпиране јавне управе.

Образовање нових органа и установа

Битно обележје државне управе по коме се она разликује од локалне или обласне самоуправе у поступку поводом жалбе јесте другостепена инстанциона надлежност. Но, да би се и то својство државе придало Војводини, овим нацртом закона њој се поверава право да решава по жалби у следећим областима: становање, коришћење пољопривредног земљишта, животна средина, здравствено осигурање, социјална заштита, борачка и инвалидска заштита и експропријација.

То значи да се у тим областима управни поступак окончава пред покрајинским органима и да у тим областима републички органи немају баш никакву надлежност. А то је само још једна потврда да ће поједини покрајински органи бити истински државни органи.

За почетак је узето седам области вероватно у нади да ће временом, баш као по Уставу из 1974, целокупна војвођанска управа бити државна. А онда ће сада још притајени аутономаши у ДС-у и СПС-у изаћи са предлогом да се и судска контрола уставности и законитости окончава на покрајинском нивоу на територији АП Војводине, чиме би војвођанска државност била заокружена.

Управо ових дана, после тешких преговора са Међународним монетарним фондом и одустајања од опорезовања сиротиње (са више од 12.000 динара месечно) да би се дало богатима, наши главари се непрестано заклињу да ће смањити државне издатке и јавну потрошњу, те да неће дозволити да се запосли иједан нови чиновник, него да ће чак постепено смањивати број запослених у јавној управи и јавним предузећима. И док својом левом руком пишу таква варљива саопштења за наивну јавност и сумњичави ММФ, у исти мах својом десном руком исписују нацрт Закона о утврђивању надлежности АП Војводине којим се предвиђа успостављање 10 нових управних органа, установа и јавних предузећа. То су: Развојна банка АП Војводина, Јавно предузеће за газдовање водама на територији АП Војводине, Покрајински завод за заштиту природе, Јавно предузеће за управљање националним парком Фрушка гора, Јавно предузеће за управљање железничком инфраструктуром, Покрајински завод за здравствено осигурање, Завод за јавно здравље АП Војводина, Покрајински фонд за пензионо и инвалидско осигурање, Покрајинска служба за запошљавање и Робне резерве АП Војводине.

Како се на овај начин испољавају две битно различите па и супростављене личности у нашим главарима, могли бисмо брзоплето закључити да они болују од шизофреније која доводи до удвајања личности и скоро потпуног прекида веза између леве и десне хемисфере мозга. Наравно да није посредни никаква душевна болест него обична, а нажалост и учестала морална поквареност. За те људе је државност Војводине изнад свега, па стога се за ових 10 нових органа, установа и јавних предузећа по сваку цену мора намакнути одговарајући новац и то наравно из јавних прихода, односно републичког буџета. А да би се тим аутономашима у Новом Саду дала нова

велика материјална средства, она се од других морају одузети. Неће се наравно одузети од господе Мишковића, Бека, Ницовића, Драгића, Костића, Родића и њима сличних него од сиротиње, јер је то најлакше. Другим речима, биће мање пара за пензионере, труднице, малолетну децу, социјално угрожене, незапослене, ђаке и студенте, а знатно више за аутономаше у Новом Саду који постојано и упорно граде и заокружују своју нову државу.

Ово је наравно прилика да жуте и ружичасте челнике подсетимо да ће у Новом Саду ускоро бити нових лукративних радних места, па свако ко има незапослену жену или мужа, децу, унуке и даље рођаке, свастикау, љубавницу и блиског пријатеља независно од његове сексуалне оријентације, нека požури да на време, чим се оснују нови покрајински органи, установе и јавна предузећа, запосли своје најближе! А треба рачунати бар са 500 нових радних места. При том ће се вероватно убрзо давати и стамбени кредити из посебног фонда Развојне банке АП Војводина, која би свој почетни капитал добила - а одакле би иначе? - из републичког буџета. Јер, шта више доприноси развоју војвођанске државности од улагања у аутономашке кадрове?

Конвалидирање противуставности

Када су се приликом расправе о предлогу Статута АП Војводине у стручној јавности појавиле бројне критике да он садржи читав низ неуставних одредаба, Бојан Пајтић, Томаш Хорхец и друге аутономашке перјанице уверавали су сумњичаву јавност да то није тачно и да уважени конституционалисти, професори Ратко Марковић, Владан Кутлешић, Зоран Лончар и други, нису добро разабрали смисао ни статураних ни уставних одредаба. Чак је јавно замерено и Светом архијерском синоду Српске православне цркве, који је у свом саопштењу, поред осталог, истакао да се тим предлогом Статута Војводини противуставно додељује *ius contrahendi* (право да закључује међународне уговоре) и *ius representationis* (право представљања у иностранству).

Показало се, међутим, да нису криво тумачили Устав и предлог Статута они који су то тврдили, него да су безочно лагали они који су то из Новог Сада оспоравали. Наиме, чланом 3 овог нацрта закона АП Војводини се даје право да „закључује међурегионалне споразуме“ и да „може оснивати представништва у регионима Европе“. А то значи да она то право до сада није имала, те да су раније формулисане одредбе предлога Статута очигледно биле противуставне, па ће потоњим законом бити неопходно да се претходно учињене противуставности *post festum* конвалидирају.

Тако се изнова уверавамо да су у аутономашкој лажи кратке ноге, а дуги репови. Једино није јасно докле ће председник Борис Тадић трпети да га аутономашки у властитој странци непрестано уцењују да повећа надлежност Војводине и тиме аутоматски смањи надлежност Србије на чијем је челу. Па није ваљда да он заиста верује да ће он бити већи председник ако је држава којом руководи мања!